

Dr Miloš M. Petrović¹

PROPISI EVROPSKE UNIJE

PRIVREMENI EVROPSKI OKVIR ZA DRŽAVNU POMOĆ U SVETLU KOVIDA 19

Naporedo sa zatvaranjem većeg dela evropskog kontinenta u martu 2020. godine usled rastućeg broja zaraženih kovidom 19, evropske institucije organizovale su seriju sastanaka kako bi utvrdile način da pomognu privredama da zadrže određeni nivo funkcionisanja u kontekstu rigoroznih ograničenja kretanja.² Mere usvojene na evropskom nivou omogućile su veći obim državne pomoći finansijskom sektoru, uključujući davanje pozajmica i poreskih olakšica, garancije za banke i druga preduzeća, kao i kratkoročno kreditno osiguranje koje se odnosi na izvoz, koji je posustao na globalnom nivou.³ I pored podrške koja je u mnogo čemu bila blagovremena, obim restriktivnih mera bio je takav da je u drugom kvartalu zabeležen gotovo nezapamćen pad privredne aktivnosti za mirnodopske uslove, koji se u mnogim razvijenim evropskim zemljama meri i dvocifrenim brojevima.⁴

Već 19. marta 2020. na nivou Evropske unije usvojen je Privremeni okvir mera državne pomoći za podršku privredi povodom izbijanja pandemije, kao rezultat potrebe za bližom koordinacijom država članica i usaglašavanjem mera državne pomoći, koja je inače u evropskom zakonodavstvu znatno ograničena.⁵ U nastojanju da zadrže likvidnost i pristup finansijskim sredstvima za privredu, pogotovo za mala i srednja preduzeća (koja su nosioci ekonomske aktivnosti), državama članicama omogućeno je da se posluže merama koje bi inače bile smatrane protekcionističkim ili nelojalnim. To obuhvata opcije poput subvencionisanja plata, suspendovanja određenih

---

¹ Autor prikaza je doktor političkih nauka u domenu međunarodnih i evropskih studija i master u domenu evropskog prava.

I-mejl: petrovic1milos@gmail.com.

² Miloš Petrović, „Lojd“ predviđa gubitak od 107 milijardi dolara za (osiguravajuću) delatnost u 2020. kao posledicu pandemije kovid 19, *Tokovi osiguranja*, 2020/02, str. 85–86.

³ Robin Emmot, EU leaders to hold coronavirus video conference on March 26, Reuters, 19 March 2020, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-eu-parliament-idUSKBN2163KJ>, accessed: 20. 9. 2020.

⁴ Eurostat, GDP down by 12.1% and employment down by 2.8% in the euro area, News release 125/2020, 14 August 2020, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10545332/2-14082020-AP-EN.pdf/7f30c3cf-b2c9-98ad-3451-17fed0230b57>, accessed: 15. 9. 2020.

⁵ European Commission, Temporary Framework for State aid measures to support the economy in the current COVID-19 outbreak, 19. 3. 2020, https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/sa_covid19_temporary-framework.pdf, accessed: 22. 9. 2020.

poreskih izdataka, ali i finansijsku podršku za potrošače kojima zbog pandemije nije isporučena roba ili usluge.⁶ Prema daljim odredbama tog akta, na osnovu čl. 107 st. 2 (b) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, državama članicama dozvoljeno je i da pruže nadoknadu preduzećima u sektorima koji su naročito pogođeni, poput turizma, saobraćaja, kulture, usluga, maloprodaje, organizacije događaja itd, što se odnosi i na korisnike drugih paketa pomoći koji nisu predviđeni ovim konkretnim aktom.⁷ U okviru privremenih mera državne pomoći definisano je nekoliko oblika podrške, poput pomoći u obliku direktnih zajmova i avansnih sredstava, poreskih olakšica, garantovanja zajmova, povoljnije kamatne stope, podrške pomoću drugih kreditnih i finansijskih institucija i kratkoročnog osiguranja izvoza.⁸

Odredbe ovog akta smišljene su tako da ponude što bržu i efikasniju podršku privredi, a argumentovane su potrebom za reagovanjem u „izuzetnim okolnostima“ (st. 39), te oročene na period do kraja 2020. godine.⁹ Okvir je tematski i finansijski ograničen na onaj nivo podrške koji se može povezati s tim „izuzetnim okolnostima“, ma koliko delovalo da je to teško razgraničiti u uslovima kada je pandemija uzrokovala stagnaciju ili pad u najvećem broju oblasti. Recimo, Italija je obavestila Evropsku komisiju o pružanju državne pomoći na nivou od gotovo 200 miliona evra za kompenzaciju troškova svom avio-prevozniku „Alltaliji“, za štetu nastalu u periodu kada je zemlja većim delom ili potpuno sprovedla mere izolacije svog stanovništva.¹⁰ Podrška je bila pružena u vidu direktnog zajma „Alltaliji“, što je Evropska komisija ocenila kao opravdanu meru u kontekstu Okvira, koji je predmet ovog teksta, kao i u kontekstu drugih pravila o državnoj pomoći u Evropskoj uniji.

Izvori

- European Commission, Temporary Framework for State aid measures to support the economy in the current COVID-19 outbreak, 19. 3. 2020, https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/sa_covid19_temporary-framework.pdf, accessed: 22. 9. 2020.
- European Sting, State aid: Commission approves €199.45 million Italian support to compensate Alitalia for damages suffered due to coronavirus outbreak, European Sting/ European Commission, 7 September 2020, <https://europeansting.com/2020/09/07/state-aid-commission-approves-e199-45-million-italian-support-to-compensate-alitalia-for-damages-suffered-due-to-coronavirus-outbreak/>, accessed: 21. 9. 2020.

---

⁶ Videti stavku 12 u okviru dokumenta Temporary Framework for State aid measures to support the economy in the current COVID-19 outbreak.

⁷ Ibid, stavke 14–15.

⁸ Ibid, stavke 21–33.

⁹ Ibid, stavka 39.

¹⁰ European Sting, State aid: Commission approves €199.45 million Italian support to compensate Alitalia for damages suffered due to coronavirus outbreak, European Sting/ European Commission, 7 September 2020, <https://europeansting.com/2020/09/07/state-aid-commission-approves-e199-45-million-italian-support-to-compensate-alitalia-for-damages-suffered-due-to-coronavirus-outbreak/>, accessed: 21. 9. 2020.

europaensting.com/2020/09/07/state-aid-commission-approves-e199-45-million-italian-support-to-compensate-alitalia-for-damages-suffered-due-to-coronavirus-outbreak/, accessed: 21. 9. 2020.

- Eurostat, GDP down by 12.1% and employment down by 2.8% in the euro area, News release 125/2020, 14 August 2020, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10545332/2-14082020-AP-EN.pdf/7f30c3cf-b2c9-98ad-3451-17fed0230b57>, accessed: 15. 9. 2020.
- Miloš Petrović, „Lojd“ predviđa gubitak od 107 milijardi dolara za (osiguravajuću) delatnost u 2020. kao posledicu pandemije kovida 19, *Tokovi osiguranja*, 2020/02, str. 85-86.
- Robin Emmot, EU leaders to hold coronavirus video conference on March 26, Reuters, 19 March 2020, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-eu-parliament-idUSKBN2163KJ>, accessed: 20. 9. 2020.